

СУБСИДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ

Надана характеристика порядку застосування норм цивільного права, які встановлюють субсидіарну відповідальність держави за зобов'язаннями юридичних осіб публічного права. Із урахуванням особливостей правоздатності юридичних осіб, засновником яких є держава, механізм відповідальності держави проаналізовано з урахуванням вимог чинного бюджетного законодавства. На цих підставах сформульовані висновки щодо необхідності встановлення додаткових гарантій захисту прав та інтересів кредиторів держави та заснованих нею юридичних осіб.

Ключові слова: субсидіарна відповідальність держави, юридичні особи публічного права, казна, гарантії виконання судових рішень.

Постановка проблеми. Участь держави у цивільних правовідносинах зумовлена насамперед необхідністю реалізації публічних завдань, що стоять перед нею. Відповідно до ч. 1 ст. 167 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) держава діє у цивільних відносинах на рівних правах з іншими учасниками цих відносин [1]. Держава не відповідає за зобов'язаннями створених ними юридичних осіб, крім випадків, встановлених законом. Субсидіарна відповідальність держави як засновника створених нею юридичних осіб публічного права встановлена у ст. 176 ЦК України, де передбачена можливість встановлення такої відповідальності спеціальними законами.

Реформування чинного законодавства у бік посилення відповідальності держави є економічною та політичною вимогою сучасного періоду, без задоволення якого формування демократичного суспільства із стабільною ринковою економікою та розвинутим громадянським суспільством є неможливим. Держава, допускаючи до участі в цивільному обороті юридичних осіб, які не є власниками майна, яким володіють, з метою здійснення своїх статутних цілей, зобов'язана заповнити неповноту правосуб'єктності останніх.

Вказані положення законодавства дозволяють говорити про державу як про суб'єкта права зі спеціальною правоздатністю, яка визначається нормами як приватного, так і публічного права. У зв'язку із цим з метою визначення оптимального співвідношення публічних та приватних інтересів у цивільному обігу є важливим завдання щодо визначення співвідношення зазначених норм і застосування їх на практиці. Відповідальності держави за своїми зобов'язаннями та зобов'язаннями створених нею юридичних осіб у цивільних правовідносинах була предметом наукових досліджень, зокрема щодо відповідальності за

шкоду, заподіяну державними органами і посадовими особами. Втім постійне реформування законодавства вимагає дослідження зазначених проблем та застосування їх на практиці.

Метою статті є визначення порядку реалізації норм про субсидіарну відповідальність держави за зобов'язаннями юридичних осіб публічного права.

Об'єктом даного дослідження є рівень субсидіарної відповідальності держави за зобов'язаннями юридичних осіб публічного права. **Предметом** дослідження є безпосередньо аналіз правових норм, які регулюють відповідальність юридичних осіб, засновником яких є держава.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню відповідальності держави присвячені роботи таких вчених, як С. Н. Братусь [2], О. Є. Богданова [3], Є. А. Суханов [4], О. В. Михайленко [5], В. В. Романова [6], М. В. Зуєва [7], В. В. Луць [8], К. М. Левандовські [9], В. Д. Примак [10].

Виклад основного матеріалу. Субсидіарна відповідальність держави за боргами створених ним юридичних осіб може наступати у разі, коли державна установа, організація, казенне підприємство діють у цивільному обороті від власного імені. Якщо державні юридичні особи діють у цивільному обороті від імені держави, виникає безпосередня відповідальність держави. Критерієм, що дозволяє розмежувати суб'єктів відповідальності, може служити інтерес, який переслідує юридична особа, хоча цей критерій і є досить невизначеним [11, с. 110–122; 4]. Саме на змістовно-функціональному характері відмінностей публічних і приватних юридичних осіб та особливостях відображення цих відмінностей у правовому статусі відповідних організацій наголошується в науці [12, с. 73; 13, с. 7–10].

Правоздатність держави спричиняє необхідність використання її майна в рамках суворого переліку

цілей, у тому числі тоді, коли воно передано у господарське відання або оперативне управління. При цьому отримання прибутку для держави не може бути визначальним, оскільки мета отримання прибутку може переслідуватися публічно-правовими утвореннями виключно як засіб для досягнення цілей, основоположних для держави [14, с. 59]. Інакше кажучи, перед державними підприємствами, крім комерційних ставляться багато соціально-економічних завдань, пов'язаних з вирішенням ключових загальнонаціональних проблем [15, с. 81]. Крім того, спеціальна правоздатність та особливість відповідальності зазначених осіб зумовлена однією і тією ж причиною – цільовою правоздатністю держави, направленістю останньої не на будь-які види діяльності, а лише на ті, які будуть відповідати функціям, покладеним на неї суспільством [14, с. 59–60].

Відповідно до ст. 82 ЦК України на юридичних осіб публічного права у зв'язку з їх участю в цивільних відносинах поширюються положення Цивільного кодексу, якщо інше не встановлене спеціальним законом (абз. 2 ч. 3 ст. 81 ЦК України). Тому проблема відповідальності держави або заснованих нею юридичних осіб як учасників цивільних правовідносин завжди пов'язана із суспільними відносинами публічно-правового характеру.

Особливістю участі у цивільних правовідносинах державних органів, підприємств, установ, організацій полягає в тому, що вони не є власниками майна, яке використовують у своїх статутних цілях. Майно закріплюється за державними підприємствами і установами у володіння, користування і розпорядження відповідно до статей 136 і 137 Господарського кодексу України (далі – ГК України) [16], тобто на праві господарського відання чи праві оперативного управління. Здійснення господарської діяльності на основі матеріальної бази, що не є власністю зазначених осіб, викликало необхідність залишити у правовій системі особливу юридичну конструкцію, яка дозволила б захистити інтереси можливих кредиторів. Застосування принципу самостійної цивільно-правової відповідальності юридичної особи всім належним їй майном щодо юридичних осіб публічного права з певних міркувань є вочевидь неприйнятним. Зважаючи на це цивільне законодавство має передбачати інші, відмінні від винятково самостійної і повної майнової відповідальності зобов'язаного суб'єкта, механізми максимально ефективного захисту цивільних прав та інтересів кредиторів юридичної особи. З метою захисту прав кредиторів зазначених юридичних осіб дійсно виникає необхідність передбачити можливість покладання субсидіарної відповідальності за боргами останніх на публічні утворення,

функції яких виконують відповідні боржники [17, с. 201].

Дослідниками наголошувалось, що визнання державних і комунальних установ та казенних підприємств повноправними власниками закріпленого за ними майна здатне порушити нормальний баланс між публічним і приватним інтересом. Захист цивільних прав кредиторів, які потерпіли від протиправних дій зазначених юридичних осіб, шляхом звернення стягнення на все майно, закріплене за такого роду боржниками, створював би реальну ситуацію припинення чи виникнення істотних збоїв у функціонуванні публічних інституцій та міг би спричинити підрив основ національної безпеки. Тому доти, доки не буде вироблений адекватний правовий механізм застосування цивільно-правової відповідальності до державних і муніципальних установ, а також до казенних підприємств, що діятимуть саме як повноправні, а не номінальні власники закріпленого за ними майна, відмова від інституту права оперативного управління є передчасною [10, с. 108].

З урахуванням зазначених потреб щодо встановлення відмінностей у режимах цивільно-правової відповідальності юридичних осіб публічного і приватного права є загальноновизнаною доцільність (принаймні на певний період) збереження права оперативного управління майном та повного господарського відання щодо майна, яке передається державній або комунальній установі чи органу для виконання ними функцій відповідно державної влади чи місцевого самоврядування.

Саме з цих міркувань українським законодавством передбачена субсидіарна відповідальність держави за дії юридичних осіб публічного права у випадках, передбачених законом. При вирішенні питання про субсидіарну відповідальність держави необхідно враховувати і специфіку плюралістичної моделі участі держави у цивільних правовідносинах: чи повинна нести відповідальність безпосередньо держава як особливий суб'єкт права, який виступає як власник і засновник у правовідносинах через уповноважених ним осіб, або ті особи, які здійснюють повноваження власника і засновника. Держава за загальним правилом не несе відповідальності за дії створених нею юридичних осіб, а кількість винятків із цього правила дуже незначна. Настання субсидіарної відповідальності держави залежить від виду юридичної особи та обмеженого речового права на передане йому майно. Зокрема це стосується і казенних підприємств, які згідно з ч. 7 ст. 77 ГК України відповідають за своїми зобов'язаннями лише коштами, що перебувають у його розпорядженні. У разі недостатності зазначених коштів держава, в особі

органу, до сфери управління якого входить підприємство, несе повну субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями казенного підприємства.

При застосуванні зазначених норм на практиці виникають проблеми, пов'язані з визначенням суб'єкту та порядку доказування недостатності коштів (майна) у державної установи або підприємства для задоволення вимог кредиторів, та чи можливо і достатньо в судовому порядку встановити, що наявного в його розпорядженні коштів не вистачає для задоволення вимог кредиторів, щоб залучити до субсидіарної відповідальності державу, в особі відповідного його органу.

Проблеми відповідальності держави завжди пов'язуються із поняттям казни і співвідношенням поняття скарбниці і держави. Дослідники дотримуються позиції щодо ототожнення цих понять [2, с. 83] або розглядають скарбницю виключно як майно [18, с. 213–215]. Відповідно до чинного законодавства відповідальність за власними зобов'язаннями державних установ повинна наставати в межах коштів, передбачених у відповідних кошторисах на ці цілі, для досягнення яких установа чи казенне підприємство вступають у цивільно-правові зобов'язання [19].

Казна як суб'єкт або об'єкт цивільних правовідносин була предметом спеціальних наукових досліджень. Загальноприйнятим положенням щодо правової природи казни є те, що від її імені виступають відповідні фінансові органи, якщо цей обов'язок не покладений на інший орган або юридичну особу [20, с. 127; 19, с. 15]. З позицій процесуального законодавства пред'явлення позову до майна також виглядає абсурдним [21, с. 83]. Слід разом із тим відмітити той факт, що за законодавством ряду країн [22] казна є самостійним суб'єктом цивільного права, що не збігається з державою.

Якщо у цивільному законодавстві юридичні особи публічного права визначаються як казенні підприємства, державні установи та органи державної влади та місцевого самоврядування, у бюджетному законодавстві йде мова про органи та осіб, уповноважених виступати від імені держави. В законодавстві також відсутня вказівка на те, що саме фінансові органи чи органи Державної казначейської служби повинні виступати в суді від імені держави. До вказаних органів слід віднести головного розпорядника коштів бюджету, який є органом державної влади і виступає в суді від імені скарбниці (держави) за позовами про відшкодування шкоди [23], а також за позовами, пред'явленими в порядку субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями підпорядкованих підприємств і установ. Зокрема, відповідно до вимог ч. 7 ст. 77 ГК України, у разі недостатності зазначених

коштів держава, в особі органу, до сфери управління якого входить казенне підприємство, несе повну субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями казенного підприємства.

Відповідно до матеріалів судових справ з метою застосування норм про субсидіарну відповідальність держави як співвідповідачі залучаються державні органи, які є засновниками відповідних установ, та/або Державне казначейство, проте єдина правова позиція щодо застосування відповідних норм відсутня. У разі субсидіарної відповідальності казни за зобов'язаннями створених нею юридичних осіб, їх відповідальність за власними зобов'язаннями настає в межах коштів, передбачених у відповідних кошторисах на цілі, для досягнення яких вони вступають у цивільно-правові зобов'язання, а у передбачених у законі випадках – інших коштів, що перебувають у їхньому власному розпорядженні [19, с. 8]. Раніше дослідниками відзначалось, що у справах за позовами, які пред'являються до держави про відшкодування шкоди у випадках, передбачених статтями 1173–1177 ЦК України, саме казна повинна виступати відповідачем. У цьому випадку її повинні представляти органи Державного казначейства України й органи чи посадові особи, за дії яких відповідає держава [19, с. 9].

Утім мета реформування законодавства в рамках євроінтеграційного процесу зумовило вироблення більш чіткого механізму та гарантій субсидіарної відповідальності держави. Постановою Кабінету Міністрів України від 9 липня 2008 р. № 609 затверджено Порядок виконання рішень про стягнення коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного та місцевих бюджетів, або бюджетних установ. Даний Порядок визначає механізм виконання рішень про стягнення коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ, шляхом безспірного списання, у тому числі з реєстраційних та спеціальних реєстраційних рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, відкритих в органах Державного казначейства, що прийняті судовими та іншими державними органами (посадовими особами), які відповідно до закону мають право приймати такі рішення. Таким чином, держава не повинна ототожнюватись із Державною казначейською службою України, яка відповідно до Бюджетного кодексу та Положення про Державну казначейську службу України затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. № 460/2011 [24] входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

При застосуванні норм про субсидіарну відповідальність держави можуть виникати складнощі щодо визначення органу, який може виступити як співвідповідач і виконати зобов'язання за договором чи відшкодувати збитки, завдані в результаті незаконних дій (бездіяльності) державних органів, органів місцевого самоврядування або посадових осіб цих органів. Це стосується і питання, чи зобов'язаний суд у всіх випадках визначати і залучати до справи орган, який може від імені держави виступати як відповідач та чи є така співучасть на боці відповідача обов'язковою співучастю. Вирішення цієї проблеми залежить в першу чергу від норм бюджетного законодавства, яке досить чітко визначає осіб, що повинні в порядку субсидіарної відповідальності виконувати зобов'язання юридичних осіб публічного права.

Судова практика свідчить про відсутність єдиного застосування зазначених норм та наявність порушень чинного законодавства при визначенні відповідача, що виступає від імені держави. Застосування зазначених положень законодавства на практиці викликає труднощі у визначенні процесуального статусу особи, яка несе субсидіарну відповідальність. Так, характерним для судової практики є залучення органів Державної казначейської служби як у якості співвідповідачів [25], так і якості третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору, на боці відповідача [26], тобто державного органу, державної установи чи підприємства. В інших справах державний орган, головний розпорядник бюджетних коштів, якому підпорядковується юридична особа-боржник, залучається кредиторами за зобов'язаннями казенних підприємств.

Із прийняттям Бюджетного кодексу України ситуація для кредиторів юридичних осіб публічного права частково полегшила, втім проблеми виконання грошових зобов'язань держави в умовах сьогодення повністю покладаються на стягувачів і судових виконавців: з одного боку, є цивільне законодавство, яке закріплює норми про відповідальність держави і рішення суду про стягнення коштів, а з другого боку, немає можливості звернути стягнення на грошові кошти бюджету внаслідок відсутності відповідних норм у публічному праві або наявність обмежень щодо видатків Державного бюджету України.

З метою подолання зазначених проблем та підсилення гарантій дотримання прав та інтересів кредиторів держави прийнятий Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» [27]. Відповідно до ст. 3 Закону виконання рішень суду про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політи-

ку у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у межах відповідних бюджетних призначень шляхом списання коштів з рахунків такого державного органу, а в разі відсутності у зазначеного державного органу відповідних призначень – за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду. Стягувач за рішенням суду про стягнення коштів з державного органу звертається до органів Державної казначейської служби України, у строки, встановлені Законом України «Про виконавче провадження», із заявою про виконання рішення суду.

У разі якщо рішення суду про стягнення коштів з юридичної особи публічного права не виконано протягом шести місяців з дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, його виконання здійснюється за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду. Перерахування коштів за рішенням суду здійснюється органом Державної казначейської служби України у тримісячний строк з дня надходження документів та відомостей, необхідних для цього. Державне підприємство або юридична особа, які визнані боржниками за рішеннями суду, зобов'язані протягом десяти днів з дня перерахування коштів відкрити рахунки в органах Державної казначейської служби та проводити розрахунки виключно з цих рахунків (ст. 4 Закону). Розмір бюджетних асигнувань на погашення заборгованості визначається законом про державний бюджет на відповідний рік.

Можливість грошового відшкодування за спеціальною бюджетною програмою фактично свідчить про необхідність виділення з бюджету певної суми коштів для покриття таких витрат. Враховуючи те, що відповідний Закон передбачає порядок списання коштів з рахунків окремих осіб та виплату компенсації за рахунок бюджетної програми, невизначеним залишається питання, в якому випадку буде здійснюватися реалізація права регресної вимоги: у випадку стягнення з рахунку окремих суб'єктів чи у випадку здійснення компенсації. Якщо розглядати варіант, коли право регресу реалізується виключно у випадку, коли проводиться компенсація за бюджетною програмою, то існує проблема у визначенні вини конкретної особи. Фактично відсутність коштів на рахунку такого суб'єкта і є підставою для виплати компенсації [28].

Передбачений законодавством порядок та гарантії виконання судових рішень по суті є реалізацією субсидіарної відповідальності держави, проте відсутня необхідність під час розгляду справи судом встановлювати недостатність грошових коштів у юридичної особи публічного права, а виконання

відповідних зобов'язань за судовими рішеннями покладаються на державу, яка зобов'язана забезпечити погашення заборгованості за рахунок казни. Залучення як співвідповідача у справу головного розпорядника коштів, який виступає від імені казни, тим самим стає безпідставним.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, нормативно-правове регулювання відповідальності держави за зобов'язаннями створених нею юридичних осіб характеризується підсиленням державних гарантій виконання судових рішень. Слід визнати, що зазначений Закон залишає складнощі у визначенні порядку захисту прав та інтересів кредиторів юридичних осіб пу-

блічного права, обумовлені необхідністю застосування норм публічного права. Норми цивільного права, які мають на меті необхідність встановлення недостатності коштів у казенного підприємства, державного органу чи бюджетної установи підлягають застосуванню не в порядку судочинства, чим характеризувалась судова практика до прийняття Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», а органами Державної виконавчої служби, які зобов'язані у разі відсутності необхідних коштів здійснити заміну стягувача на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 №435-IV: за станом на 11.10.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15/page>.
2. Братусь С.Н. Юридическая ответственность и законность / С.Н. Братусь. – М. : Юрид. лит., 1976. – 216 с.
3. Богданова Е. Е. Правовое регулирование субсидиарной ответственности : дис. ... канд. юрид. наук / Е. Е. Богданова. – Белгород, 2001. – 180 с.
4. Суханов Е. А. Об ответственности государства по гражданско-правовым обязательствам / Е. А. Суханов // Вестник ВАС РФ, 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.juristlib.ru/book_2409.html від 20.11.2013.
5. Михайленко О. В. Имущественная ответственность за вред, причиненный осуществлением публичной власти / О. В. Михайленко. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 352 с.
6. Романова, В. В. Юридическая ответственность государства : автореф. ... дис. канд. юрид. наук. : 12.00.01 / В. В. Романова. – Казань, 2007. – 26 с.
7. Зуева М. В. Гражданско-правовая ответственность за вред, причиненный государственными органами и их должностными лицами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Зуева Марина Витальевна. – Волгоград, 2011. – 34 с.
8. Луць В. В. Проблеми правового регулювання відповідальності юридичних осіб / В. В. Луць // Право України. – 1996. – № 6. – С. 44–49.
9. Левандовскі К. М. Правове регулювання субсидіарної відповідальності фізичних та юридичних осіб в Україні та Німеччині (порівняльно-правовий аналіз) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Катерина Миколаївна Левандовскі. – К. : Б. в., 2012. – 16 с.
10. Примаков В. Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. Д. Примаков. – К., 2005. – 209 с.
11. Кустов, А. А. Рассмотрение гражданско-правовых споров, связанных с обращением взысканий на казну / А. А. Кустов, М. В. Кустова // Судебно-арбитражная практика Северо-Западного округа. – СПб. : ООО «Аналитика», 2001. – С. 109–125.
12. Гражданское и торговое право капиталистических государств / под ред. К. К. Яичкова. – М. : Международ. отношения, 1966. – 552 с.
13. Борисова В. І. До проблеми участі публічних юридичних осіб в цивільних правовідносинах / В. І. Борисова // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Трансформація ринкових відносин в Україні: організаційно-правові та економічні проблеми». – Одеса : Астропринт, 2003. – С. 7–11.
14. Петров Д. В. Право хозяйственного ведения и право оперативного управления / Д. В. Петров. – М. : Юрид. центр Пресс. – 2002. – 361 с.
15. Савченко В. Е. Государственное предпринимательство в рыночной экономике / В. Е. Савченко. – М., 2000. – 296 с.
16. Господарський кодекс України : від 16.01.2003 №436-IV: за станом на 30.01.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page>.
17. Козлова Н. В. Понятие и сущность юридического лица. Очерк истории и теории / Н. В. Козлова. – М. : Статут, 2003. – 316 с.
18. Калмыков Ю. Х. Избранное. Труды. Статьи. Выступления / Ю. Х. Калмыков ; сост. О. М. Козырь, О. Ю. Шиловост. – М., 1998.

19. Ямковий В. І. Казна як суб'єкт цивільних правовідносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Ямковий Владислав Іванович ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2007. – 20 с.
20. Мейер Д. И. Русское гражданское право : в 2 ч. / Д. И. Мейер. – Изд. 3-е, испр. – М. : Статут, 2003. – 831 с. (препринт по исправленному и дополненному 8-му изд., 1902).
21. Лямин Д. В. Казна субъекта Российской Федерации как объект правового регулирования / Д. В. Лямин // Вестн. Удмуртского ун-та, Правоведение. – 2005. – № 6 (1). – С. 82–89.
22. Гражданский кодекс Республики Польша : по состоянию на 30.01.2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://pravo.levonevsky.org/kodeks_pl/kodeks-cywilny/20110130/index.htm.
23. Бюджетний кодекс України : від 8 липня 2010 року №2456-VI : за станом на 11.08.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
24. Положення про Державну казначейську службу України затверджено Указом Президента України від 13 квітня 2011 р. №460/2011 : за станом на 12.12.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/460/2011>.
25. Справа № 38/430/2009 Господарського суду м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/8575769>.
26. Справа № 45/391/2010 Київський апеляційний господарський суду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10093121>.
27. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 №4901-VI : за станом на 16.10.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4901-17>.
28. Білик І. А. Гарантії держави щодо виконання судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://soter.kiev.ua/publications/state_guarantees_execution_court_decisions 30.11.2013.

А. В. РУДЕНКО

СУБСИДИАРНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ГОСУДАРСТВА

Дана характеристика порядка применения норм гражданского права, которые устанавливают субсидиарную ответственность государства по обязательствам юридических лиц публичного права. С учетом особенностей правоспособности юридических лиц, учредителем которых является государство, механизм ответственности проанализирован с учетом требований действующего бюджетного законодательства. На основании этого сформулированы выводы о необходимости установления дополнительных гарантий защиты прав и интересов кредиторов государства и основанных ею юридических лиц.

Ключевые слова: субсидиарная ответственность государства, юридические лица публичного права, казна, гарантии исполнения судебных решений.

Rudenko A. V.

VICARIOUS LIABILITY OF THE STATE

Problem setting. State participation in civil matters is primarily due to the necessity of implementing public tasks facing it. According to Part 1 st.167 Civil Code of Ukraine, state acts in civil relations on an equal footing with other participants in these relationships. The state is not liable for the obligations they created entities, except as prescribed by law. Vicarious liability of the State as the founder of legal entities of public law established in Art. 176 CC of Ukraine, which provides the possibility of establishing such liability by special laws.

These provisions of the legislation suggest the state as an entity with a special capacity, as determined by the rules of private and public law. Therefore in order to determine the optimum ratio of public and private interests in civil circulation is an important task to determine the ratio of these rules and their application in practice.

Target of research. The purpose of this paper is to determine the order of the rules on secondary liability for the obligations of state for legal entities of public law.

The object of this study is the level of vicarious liability of the state for the obligations of legal entity of public law. The subject of study is the direct analyze of legal rules governing the liability of legal entity founded by the state.

Analysis of resent researches and publications. The following scientists were engaged in research of the specified question: Bratus S.N., Bogdanova O.E., Sukhanov E.A., Mihaylenko O.V., Romanova V.V., Zueva M.V., Lutz V.V., Lewandowski K.M., Primak V.D.

Conclusions and prospects for the development. For now legal regulation of state responsibility for the obligations of legal entities of public law, created by this state, is also characterized by a sufficient complexity in order to protect creditors of legal entities of public law.

Key words: vicarious liability of the state, legal entities of public law, the treasury guarantees the execution of court decisions.